

Regional kompetensförsörjning

Uppföljning hösten 2011

Presentation 2012-03-23

Örjan Johansson

Bakgrund

Regeringsuppdraget till länen och kompetensfrågornas ökande betydelse. Uppföljningen ger kunskap om läget – åt Tillväxtverket, regeringen, andra myndigheter och åt länen själva.

Regeringsuppdraget syftade till att

- ▶ öka kunskapen och skapa en översikt inom kompetensförsörjnings- och utbildningsområdet
- ▶ samordna behovsanalyser inom området
- ▶ öka samverkan kring kompetensförsörjning och utbildningsplanering
- ▶ öka kunskapen om utbud och efterfrågan av utbildningsformer
- ▶ Det skulle bygga på etablerade arbetsformer

Konsultuppdraget

Inhämta och analysera information kring
länens arbete och då främst
kompetensplattformarna, med avseende på:

- organisation och resurser
- inriktning och prioriteringar
- arbetsformer, metoder och samverkansmönster
- kunskapsunderlag
- resultat, lärdomar och erfarenheter

Metoder i konsultuppdraget

- Lärdomar från tidigare regionalt kompetensarbete och några liknande konsultuppdrag
- Studier av vissa dokument, främst regionala
- Intervjuer med några nationella bedömare – SKL, Yh-myndigheten, Tillväxtanalys, Företagarna
- **Intervjuer med ansvariga i samtliga län**
- Workshop med företrädare för Tillväxtverket och vissa län
- Skriftlig rapport + presentation

Kompetensförsörjning

- Området kompetensförsörjning kopplas ofta till det omfattande **generationsskifte** som förväntas som en följd av stora årskullar från 1940-talet nu är i pensionsålder. Men, det finns givetvis även andra saker som påverkar. Det handlar även om sådant som **in- och utflyttning, näringslivets utveckling, attraktivitet, yrkesstruktur lokalt och regionalt, pendlingsmönster, tillgång på boende och samhällsservice men också demografiska förändringarna utifrån andelen kommunmedborgare i olika åldrar**. Den tillgängliga kompetensen påverkas också av de **utbildningsval** som unga gör, samt vilken **tillgång** det finns **till utbildning** i relation till arbetsmarknadens kompetensbehov.
- En faktor av relevans är hur man på olika sätt lyckas ta tillvara de möjligheter som finns att tillgå inom den s.k. **arbetskraftsreserven**. Här handlar det om ett tillvaratagande av kompetens och erfarenheter hos exempelvis invandrade personer, personer med funktionsnedsättningar och långtidssjukskrivna personer i olika åldrar. En viktig målgrupp är också de unga som hoppar av sin gymnasieutbildning och som en följd av detta hamnar tidigt i arbetslöshet.

Kompetensfrågornas vikt

- Resultat av tidigare studier som Sweco Eurofutures genomfört visar sammantaget på ett **behov av en levande omvärldsanalys, lokalt och regionalt men även globalt**. Detta är viktigt för att bedöma vilka utvecklingsinsatser som krävs dels för att motverka arbetslöshet, dels för att tillse att det efterfrågad kompetens finns tillgänglig.
- Som stöd för detta framkommer ett tydligt behov för olika aktörer att träffas i olika **nätverk som bygger på samverkan**. Det kan t.ex. gälla samverkan mellan företrädare för olika kommunala verksamheter, myndigheter, samt med utbildningsanordnare och näringsliv.
- Viktiga områden att fokusera på handlar till exempel om utveckling av **matchning mellan arbetslivets behov och utbudet av kompetens, omställning av kompetens hos befintlig personal** samt frågor om hur man kan ge **stöd till människor att utveckla kompetens som arbetsmarknaden efterfrågar**; framförallt till unga, flyktingar och invandrare som står till arbetsmarknadens förfogande, men även personer med olika typer av funktionsnedsättningar.

Tidigare regionalt kompetensarbete

- Kompetensråd (Arbetsförmedlingen/LAN)
  - Övertagits från länsarbetsnämnderna. Då bedrevs erfarenhetsutbyte, men begränsad styrning av utbildning eller övrig praktisk verksamhet
- Varselsamordning
  - Regeringsuppdrag till bl a landshövdingarna under finanskrisen. Information och samordning. Markering av det ansvar som länen redan hade.
- Branschråd (Arbetsförmedlingen)
  - Ökar Af:s kunskap om branscher, nationellt och regionalt. God återkoppling till medlemmarnas egna organisationer. Något otydligt mål/uppdrag.

Tankar av centrala aktörer

- SKL
  - Det viktiga är att det finns en framtidsfokusering – fokus på vilken kompetens som kommer att behövas och att man tänker globalt inte bara regionalt och lokalt.
- ▶ Yh-myndigheten
  - Kontinuerlig samordning och avstämning mellan myndigheterna är viktigt för att undvika risken att missa analyser eller att flera gör samma sak. Samordning av statistik på regional nivå.
- Tillväxtanalys
  - Rapport 2010 om kompetensförsörjning med fokus på registerdata och prognoser, ur ett riksperspektiv. Erinrar om regionernas ansvar.
- Företagarna
  - Enligt undersökningar är kompetensbrist det allvarligaste hindret för tillväxt. Resursbrist hindrar flera regionchefer att delta i länsarbetet.

Organisation och resurser

- Regeringsuppdraget har påskyndat och bekräftat; tidigare länsarbete var splittrat och begränsat
- Regionförbund resp. länsstyrelser svarar för samordning av processerna, länen har hunnit olika långt
- En blandning av näringslivs- och andra funktioner hos länsorganen. Några har också analysexperter
- Mandatet är endast informellt gentemot aktörerna, men regeringsuppdraget har gett en starkt legitimitet
- Ofta disponerar man 0,5-1 heltidstjänst på samlad regional nivå
- Flertalet län disponerar fria medel för att köpa statistik, analystjänster mm. Det varierar från 0 mkr (N, BD) till 1,5 mkr (M, VGR)

Organisation och resurser (2)

- Ofta lättare att få både mandat/tyngd i arbetet och resurser hos län med politiskt bildade regionförbund o dyl. – än hos länsstyrelselän
- Några få län har/har haft/ pågående strukturfondsprojekt (ERUF eller ESF) som berör kompetensfrågorna och som disponerar särskilda resurser. Det gäller t ex C, Y och Z län – tidigare också D, T och U län
- Väldigt många aktörer är engagerade – arbetsgivare och utbildare m.fl. Dessa har makt att agera, främst utbildningsaktörerna
- Tidigare regionalt kompetensarbete har varit begränsat och splittrat. Regeringsuppdraget har både påskyndat processer och bekräftat arbetssätt

Inriktning och prioriteringar

- Flera län arbetar mycket brett och inkluderande med kompetensplattformen
- Några få har tydliga avgränsningar – till vissa branscher, utbildningssystem mm
- De flesta tillämpar en kombination av *både* bred ansats och vissa fördjupningar. Det kan handla om naturvetenskap, starka branscher, sektorer med eftersatta behov etc. – ibland kopplat till college för Teknik, Vård & omsorg mm
- Det finns tydliga kopplingar till länens strategidokument, RUS mm. Frågor om kompetens väntas få ännu större vikt i kommande styrdokument. Löpande politisk medverkan är sällsynt, men uppskattas där det finns

Inriktning och prioriteringar (2)

- Elevens fria val gör det svårt att planera. Det krävs arbete med attityder, så att ungdomar styrs till sektorer där jobb kommer att finnas i framtiden.
- Kort och lång sikt blandas i olika analyser och aktiviteter. Den långa sikten och utvecklingen bör vara i fokus, anser de flesta.
- Samtliga betonar att arbetet med kompetensplattformen bara har startat – både prioriteringar och arbetsmetoder kan komma att justeras efterhand

Metoder, arbetsformer och samverkansmönster

- Distinkta ”modeller” saknas i flertalet län. Men några har tydlig metodik. Vissa betonar kunskapsunderlaget, andra framhåller samverkan i sig
- Mycket av arbetet innebär att samordna aktörer och sprida information. Regionförbunden och länsstyrelserna ger stöd i processen och ser till att viktiga möten äger rum – virtuellt och fysiskt. Etablerad och ny kunskap delas av fler
- Stora årliga möten med alla intressenter arrangeras, liksom smalare möten med specialister. Plattformen är en mötesplats för att diskutera effektiv matchning på arbetsmarknaden

Metoder, arbetsformer och samverkansmönster (2)

- Både arbetsgivare och utbildningsarrangörer får stöd genom plattformen. Organiserad samverkan finns genom branschråd, college mm.
- Befintligt och nytt kunskapsunderlag anpassas för olika ändamål, för att förbättra synkningen av utbud och efterfrågan
- Alla län samverkar gränsregionalt, med både grannlänerna och andra. Arbetspendlingen gör funktionella arbetsmarknadsregioner viktigare än formella länsgränser
- Systematiskt samarbete med nationella myndigheter förekommer bara sparsamt (utom med Af) .

Kunskapsunderlag

- De ansvariga i länen har skilda ekonomiska förutsättningar att köpa statistik och analyser – men också olika ambitionsnivå
- En viktig uppgift är att samordna material som redan finns i länen
- De tre storstadslänen tillhör dem som har tagit fram ett omfattande nytt prognosmaterial, liksom Västerbotten och Uppsala med sitt ”kompetensindex”
- Några län tonar ned materialinsamling till förmån för samverkan. Men analyser anses ge legitimitet åt processen, inför bl a dialoger – särskilt om materialet är anpassat till enskilda branscher mm

Kunskapsunderlag (2)

- Nästan alla önskar att t ex SCB får i uppdrag att bryta ned "Trender och prognoser" på regional nivå och leverera åt länen
- Det anses viktigt att sprida och popularisera komplicerade rapporter – i form av enkla faktablad mm
- Uppföljning av specifika indikatorer är ovanligt – liksom utvärdering av den interna arbetsprocessen i regionen

Konkreta resultat i länen

- På flera håll anses arbetsätt och nätverk vara de viktigaste effekterna. Nu samverkar utbildningsinstanser och arbetsgivare mer systematiskt än tidigare
- Andra betonar resultat i form av prognos- och analysmaterial, och att detta utgör en nödvändig grund för samverkan
- Tydliga resultat i vissa län är utbildningar som är helt nya eller anpassade till arbetslivets behov
- Några betonar att arbetet med plattformen har gett en tydlig struktur och upparbetade kanaler – och att en snabb start är möjlig vid kommande ekonomiska kriser

Övriga observationer och några framtidsfrågor

- Plattformsprocessen och de olika arbetssätten har bara startat. En lång process väntar under följande år
- Några län har just startat och behöver komma ikapp
- Fler konkreta resultat kan komma, och metoder och samarbetsmönster kommer att utvecklas successivt
- Fortsatt regionalt arbete med kompetensplattformar är väsentligt och bör stödjas från nationellt håll – med både förlängt uppdrag från regeringen och bättre faktaunderlag, via SCB
- Fortsatt spridning av best practice behövs – liksom samverkan med nationella myndigheter